

În zorii zilei următoare, majoritatea corăbiilor mongole dispăruseră. Când samurailor au ieșit derutați din reduta lor dintre copaci, pe plaja măturată de ploaie și presărată cu morții băătăliei din ziua anterioară domneau liniștea și o pădure de lemne carbonizate aduse de apă. Cele câteva corăbii mongole care mai rămăseseră deja se îndepărtau, împinse de puternicul vânt dinspre est care, în mod neobișnuit pentru perioada aceea, sufla înapoi spre continent. În depărtare, câteva corăbii mongole erau abandonate pe nisip, răsturnate sau naufragiate. Vreo 50 de invadatori ghinionști – relatările nu diferențiază între coreeni și mongoli – erau blocați pe mal cu navele lor, fără armuri și fără arme, astfel că au fost prinși ușor⁸.

Pentru samurailor din linia întâi, băătălia părea să se fi încheiat, iar armada profitase de neobișnuitul vânt din est pentru a se retrage înainte să sufere și alte pierderi. Atacul de noapte și furtuna neprevăzută avuseseră succes, spre marea supărare a samurailor care au ajuns cu câteva zile după încheierea băătăliei, descoperind că nu mai au ce inamic să înfrunte.

Totuși, cu trecerea timpului, povestea pare să fi devenit tot mai înflorită. În luna următoare, când vestea a ajuns la curtea imperială și la *bakufu*, cele câteva sute de nave mongole au devenit „câteva zeci de mii” în jurnalul unui curtean impresionabil. Vântul care bătea „îndărăt” le îndepărtase, iar acest lucru a fost considerat de unii o salvare magică:

Vântul care bătea îndărăt trebuie să se fi stârnit sub ocrotirea zeilor. Ce minunat! Ar trebui să ne rugăm [zeilor] fără oprire. Această uriașă ocrotire nu se poate să se fi produs decât datorită atâtor rugăciuni și ofrande din sanctuarele... din întreaga împărăție⁹.

În opinia samurailor din golful Hakata, mongolii fuseseră alungați prin curaj și hotărâre, cu puțin ajutor din partea vremii. Totuși, s-ar părea că și curtenii, preoții și administratorii din colțuri îndepărtate ale Japoniei au vrut să li se recunoască și lor un merit în câștigarea luptei. Descrierea lui Takezaki Suenaga, cam din aceeași perioadă, nu face nici o mențiune despre intervenția divină în înfrângerea mongolilor, după cum nu se menționează nici în vreun

document oficial al curții. Ideea că zeii au venit în ajutorul Japoniei a fost cu siguranță o scorneală populară și apare în câteva jurnale ale curtenilor din acea epocă, dar ideea că invazia mongolă a fost oprită prin puterea rugăciunii a fost răspândită mai târziu de anumite secte budiste. Nu samurarii i-au ținut departe pe mongoli, susțineau acestea, ci vremea, zeii înșiși. Noul sistem politic unificat al Japoniei nu numai că le permitea samurailor să se unească pentru apărarea țării, ci și întregii națiuni japoneze să pretindă că a jucat și ea un rol. Pentru ca acest zvon, acest mit colectiv, să stea în picioare, trebuia să fie redat la proporții epopeice. Atacul mongolilor trebuia să implice o armadă incomensurabilă, o miriadă de corăbii. Apărarea samurailor trebuia să fie energică, dar disperată. Însă grație rugăciunilor preoților (care curând își vor cere partea din câștig) și oamenilor de rând, zeii au intervenit nu doar printr-o simplă schimbare a direcției vântului sau printr-un taifun întâmplător, ci printr-un „suflu divin”, un *kamikaze*.

În ceea ce îi privește pe mongoli, rămășițele armadei lor s-au târât la adăpost în Coreea, raportând că rezistența japonezilor fusese zdrobitor de puternică și că avea să fie nevoie de o flotă și mai mare. Relatarea frustră a evenimentelor sugerează că flota de „invazie” din 1274 ar fi avut dintotdeauna o misiune de recunoaștere, scopul ei nefiind o invazie în toată regula. Mongolii au amintit și ei de vremea potrivnică, deși, mai ales în rapoartele din 1274, fac mai mare caz de furtună decât japonezii. Foarte probabil, astfel imaginea publică a generalilor mongoli nu era afectată dacă vina cădea pe intemperii, și nu pe aprovizionarea inadecvată sau pe conducerea precară, două situații care ar fi fost interpretate de superiorii lor ca o formă de fugă de responsabilitate¹⁰.

Nu toți invadatorii au pierit sau au fost capturați în bătălia din golful Hakata. Un cuib de „iscoade mongole” a fost descoperit în Kyūshū, iar mai târziu s-a aflat că era format în mare parte din marinari chinezi naufragiați după dezastru. Jefuindu-i pe localnici întocmai ca niște bandiți, aceștia au fost arestați și uciși de samurarii răzbunători¹¹.

De aceeași soartă au avut parte și nefericiții membri ai unei noi solii trimise de Kubilai-Han, care a ajuns în Kamakura cu o tăbliță de aur prin care i se acorda titlul de „rege al Japoniei” lui

Hōjō Tokimune. El a fost indignat de această „ofertă de pace” și a poruncit ca solii să fie executați într-un loc numit „Gura Dragonului” (*Tatsu no Kuchi*).

Nici una dintre tabere nu se îndoia că avea să mai urmeze o confruntare. În timp ce japonezii și-au intensificat eforturile de a fortifica linia de coastă în apropierea oricărui port care putea adăposti o a doua forță invadatoare, Kubilai-Han a încercat să obțină susținerea chinezilor pentru a aduna o flotă și mai mare. De data aceasta, armada chiar că avea proporții uriașe. Un grup de corăbii au fost adunate în Coreea, în timp ce un al doilea grup de vase de război s-a concentrat pe fluviul Yangtze, unde Marco Polo a asistat la pregătirea a „15 000 de corăbii... toate ale Marelui Han și gata să-i ducă armatele pe insulele din mare”¹².

În Japonia, samurarii își întăriseră prevăzătorii bateriile de coastă, astfel încât mongolii să nu mai aibă nici o șansă să recucerească orașul Hakata. De pe continent au sosit vești că sudul Chinei fusese în sfârșit cucerit de mongoli, armatele lor devenind astfel disponibile pentru un nou atac împotriva Japoniei, crescând și probabilitatea ca aceștia să vină cu corăbii confiscate de la dinastia învinsă, Song.

Au ajuns în 1281, în două valuri. Primul a pornit direct din Coreea, urmând aceeași rută ca și primii invadatori, cucerind insulele Tsushima și apoi Iki. Ordinele erau să aștepte acolo până ce o a doua flotă, chiar mai mare decât prima, va sosi din direcția fluviului Yangtze, însă și-au pierdut răbdarea și s-au îndreptat spre Hakata. Acolo au descoperit că noile ziduri blocau orice încercare de debarcare a trupelor. În ciuda faptului că puteau alege orice loc de pe coasta japoneză, mongolii au fost forțați să acosteze la Hakata, într-o operațiune de debarcare prelungită, fără acoperire și fără nici o șansă de a forma un cap de pod. Venindu-le greu chiar și să treacă de linia mării înalte, cucerirea lor s-a rezumat la o insuliță din golful Hakata, unde și-au debarcat o parte din cai.

Scurtele ciocniri de trupe au continuat timp de cinci săptămâni, împărțite între debarcările mongolilor și contraatacurile flotelor japoneze. Takezaki Suenaga era iarăși printre apărători și se pare că și-a petrecut mare parte din timp încercând în zadar să urce pe una dintre ambarcațiunile japoneze care îi atacau pe mongoli.

Relatarea sa despre bătălii îi prezintă fără rușine încercările repetate de a ajunge cu orice preț pe una dintre bărci, prin intimidări sau lingușeli, căci, din punctul său de vedere, o asemenea dorință de glorie i se potrivea întru totul unui războinic. În cele din urmă, a reușit să se furișeze la bordul unei ambarcațiuni doar după ce le-a ordonat oamenilor săi să rămână pe mal.

Potrivit relatării lui Suenaga, nici măcar asta nu a fost suficient. Vâslaşii de pe barca lui, pe bună dreptate reticenți la ideea de a se apropia de o corabie mongolă, erau prea timizi pentru Suenaga, iar acesta susține că a trecut în altă barcă, alăturându-se unei echipe dornice de lupte corp la corp. Suenaga și camarazii săi au fost nevoiți să se ferească de pietrele aruncate de catapultele mongole (la momentul respectiv nu se menționează nici un fel de explozibili, munițiile mongolilor părând să se fi epuizat). Deși au avut pierderi masive cauzate de săgețile mongolilor, urcau la bordul mai multor corăbii, angajându-se într-o luptă corp la corp cu invadatorii, după care se retrăgeau pentru a ataca din nou. Bărcile incendiatoare au făcut din nou ravagii, iar insula ocupată de mongoli s-a transformat într-un câmp de luptă mai tradițional.

Între timp a ajuns și a doua forță navală, mai numeroasă. Conduasă de un general chinez și în mare parte formată din soldați și marinari chinezi, această flotă „mongolă”, prudentă, a evitat golful Hakata, care era blocat, acostând cu 30 de mile mai la sud. Au urmat două săptămâni de lupte, sat după sat, între apărătorii samurai redistribuiți în pripă și o parte din chinezi. Majoritatea au rămas însă pe mare, într-o fortăreață plutitoare improvizată – zeci de corăbii mari au fost legate între ele și înconjurate de o pasarelă din lemn servind ca punct de îmbarcare pentru ambarcațiunile care plecau spre țarm, dar și ca perimetru de apărare împotriva inevitabilului asalt al japonezilor.

Încă o furtună, și mai puternică decât prima, a izbucnit la sfârșitul acelei veri – după o relatare japoneză, cu toată ferocitatea unui „dragon verde înălțându-se din mare”, acoperind cerul cu flăcări sulfuroase.

[Navele mongole] au fost străpunse de stânci, izbite de țarm sau azvârlite pe uscat ca niște dopuri de plută. Au fost lovite de valuri până ce s-au înclinat pe o parte și s-au umplut cu apă. Ticsite de oameni

și arme grele, s-au scufundat cu sutele. Leșurile se îngălămbădeau la mal sau pluteau pe mare așa de dese, că aproape părea că poți pași pe ele¹³.

Când vestea a ajuns la curte, un cronicar a consemnat sec: „Un taifun a scufundat cele mai multe dintre corăbiile piraților venetici”¹⁴.

Unii soldați nu au murit pe mare, ci au reușit să debarce sau să naufragieze pe o insulă din apropiere, unde au fost eliminați treptat de samurarii aflați pe urmele lor. Știm acest lucru nu doar din cronicile triumfătoare ale japonezilor, ci și din relatările deznădăjduite ale câtorva supraviețuitori, care vor reuși în cele din urmă să se întoarcă pe continent. Povestea atacului eșuat al mongolilor împotriva „Xipangu” (Japonia) a reprezentat unul dintre punctele de interes din jurnalele lui Marco Polo, care nu a avut acces la sursele japoneze și, prin urmare, a scris despre evenimente exclusiv din perspectiva mongolilor:

S-a întâmplat să se iște un vânt dinspre mieznoapte care bătea cu furie, pricinuind mari pagube de-a lungul coastelor insulei, căci porturile sale erau puține la număr. Bătea cu atâta putere, că flota Marelui Han nu i-a mai putut ține piept. Iar când comandanții au văzut aceasta, au gândit că, dacă navele vor rămâne acolo pe loc, atunci întreaga flotă va pieri¹⁵.

Potrivit relatării lui Polo, mongolii s-au confruntat și cu alte neajunsuri. Fără ca japonezii să știe, existau tensiuni în armata mongolă, între liderul mongol oficial, pe nume Arakhan, și generalul chinez Fan Wenhu, căruia îi erau loiale trupele, în mare parte chineze. Se spune că Arakhan a fost bolnav în timpul expediției, dar nu într-atât încât să nu se certe cu generalul Fan, punând la îndoială multe dintre deciziile sale. De fapt, e probabil ca aceste „tensiuni” să fi fost interpretarea greșită de către Polo a unei diferențe fundamentale între cele două flote. Arakhan era însărcinat cu un asalt direct, folosindu-se de corăbiile care puteau să traverseze marea; Fan Wenhu avea în subordine o flotă mai mare, cu soldați la bord, dar și cu mult mai multe provizii. Flota lui Fan a venit direct de la gura de vărsare a fluviului Yangtze și a ajuns mai târziu – de vreme ce flotele se bizuiau una pe alta, e posibil

ca această împărțire a responsabilităților să fi condus la tensiunile descrise de Polo.

Nespecificată de nici un izvor din acea perioadă și apreciată cu adevărat doar în lumina arheologiei moderne a fost compoziția armadei înfrânte, se pare, atât de ușor de o furtună. Reconstituirea numeroaselor epave din locul unde s-a iscat al doilea „vânt divin” arată că vasele erau făcute de mântuială, niște corăbii vechi cârpăcite, precum și vase care efectiv se desfăceau din încheieturi înainte chiar de a-și începe călătoria spre Japonia. Deși, ce-i drept, se poate să fi fost și falnicele vase de război ale flotei mongole care sunt menționate în cronici, mare parte dintre vasele de transport erau vechi, recondiționate. Mai rău, multe par să fi fost ambarcațiuni cu fundul plat, destinate transportului pe râuri. În condițiile respective, acest lucru nu e surprinzător – până la urmă, Marco Polo, aflat la Hangzhou, a vorbit despre *râul* ticsit de bărci pregătite pentru invazie și e întru totul plauzibil ca atât chinezii, cât și coreenii să fi fost forțați de cuceritorii mongoli, al căror teritoriu nu avea ieșire la mare, să trimită ambarcațiuni nepotrivite pentru o traversadă atât de lungă. Invazia mongolă a Japoniei nu a fost un Dunkirk cu ambarcațiuni mici sau, dacă ar fi fost, ar fi avut de parcurs o distanță mult mai mare – Strâmtoarea Coreei are o lățime de peste o sută de mile¹⁶.

Indiferent de problemele logistice cu care s-ar fi confruntat mongolii, perspectiva japonezilor a fost aceea a unei victorii ajutate de divinitate. Odată cu trecerea anilor, povestea invaziei mongole nu a mai vorbit despre recruți slab pregătiți, vreme potrivnică și bărci nepotrivite, ci, firește, despre două „vânturi divine” care, în clipele cele mai grele, au venit în ajutorul samurailor asediați. Japonia s-a bucurat de protecția zeilor, iar războinicii săi au fost de neînfrânt. Totuși, datorăm existența acestui mit nu doar celor două invazii eșuate, ci și panicii care a cuprins Japonia în deceniul următor, când samuraili s-au pregătit pentru un al treilea presușu atac.

Kubilai-Han chiar intenționa să se întoarcă și a treia oară. În timp ce japonezii sărbătoreau, Kubilai i-a mobilizat pe chinezi să mai facă un efort, în 1283, fapt ce a determinat plângeri din partea negustorilor chinezi, nemulțumiți că profiturile lor scădeau din cauza cererilor de a-și aduce contribuția la încă o flotă de invazie. Abia din 1285 există mențiuni despre administratori care stocau